

ARKEOLOGGRUPPEN AB, RAPPORT 2012:11
ARKEOLOGISK FÖRUNDERÖKNING

FORS MINIPARK

Eskilstuna 556:1, del av fastigheten Fristaden 1:6, Eskilstuna stad,
Södermanland.

Annica Ramström

ARKEOLOGGRUPPEN AB, RAPPORT 2012:11
ARKEOLOGISK FÖRUNDESRÖKNING

FORS MINIPARK

Eskilstuna 556:1, del av fastigheten Fristaden 1:6, Eskilstuna stad,
Södermanland.

Annica Ramström

ARKEOLOGGRUPPEN I ÖREBRO AB
Drottninggatan 11, 702 10 Örebro
Telefon 019–609 04 10

www.arkeologgruppen.se
arkeologgruppen@arkeologgruppen.se

©2012 Arkeologgruppen

Arkeologgruppen rapport 2012:11
Kartor ur allmänt kartmaterial, © Lantmäteriet Gävle 2011.
Medgivande I 2011/1156.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	5
Bakgrund och kulturmiljö.....	6
Syfte	6
Metod.....	8
Resultat.....	8
Utvärdering.....	8
Referenser.....	9
Administrativa uppgifter.....	10
Bilagor.....	11
Bilaga 1. Schakttabell.....	11

Figur 1. Fastighetskartan över Eskilstuna med undersökningsområdet markerat med rött och fornlämningar i form av stadslager med blått. Längst i öster finns RAÄ Eskilstuna 554:1, i mitten (u.o) med RAÄ Eskilstuna 556:1 och i nordost RAÄ Eskilstuna 557:1. Skala 1:10 000.

Sammanfattning

I samband med anläggandet av en park invid Fors kyrka, Eskilstuna stad har Arkeologgruppen AB genomfört en arkeologisk förundersökning i samband med att gropar för plantering av träd grävdes. Undersökningsområdet var beläget inom fornlämning Eskilstuna 556:1. Sammantaget togs fem gropar upp, samtliga var 1x0,5 meter stora och 0,4 meter djupa. Ingen av groparna grävdes till botten med steril mark.

Schakt/grop 1-3 som var belägna öster om Fors kyrka, i kyrkoparken, uppvisade samma stratigrafi. Under 0,1 meter grästorv fanns ett 0,3 meter tjockt lager bestående av siltig lera med inslag av tegelbrockor, tegelkross, finskärvt porslin samt glas. Lagret dateras utifrån fyndmaterialet till sent 1800-tal och 1900-tal. Möjligen kan jord ha transporterats till platsen i samband med att den här delen av Fors kyrkopark anlades efter byggandet av järnvägsbron på 1990-talet.

I schakt 4 återfanns under 0,1 meter växtlighet en stenfyllning som kan ha ingått i en stenkista, eller ett fundament. Då fyllningen bestod av sprängsten bedömdes den som modern. Schakt/grop 5 innehöll svallad småsten och grus övertorvat av växtlighet.

Bakgrund och kulturmiljö

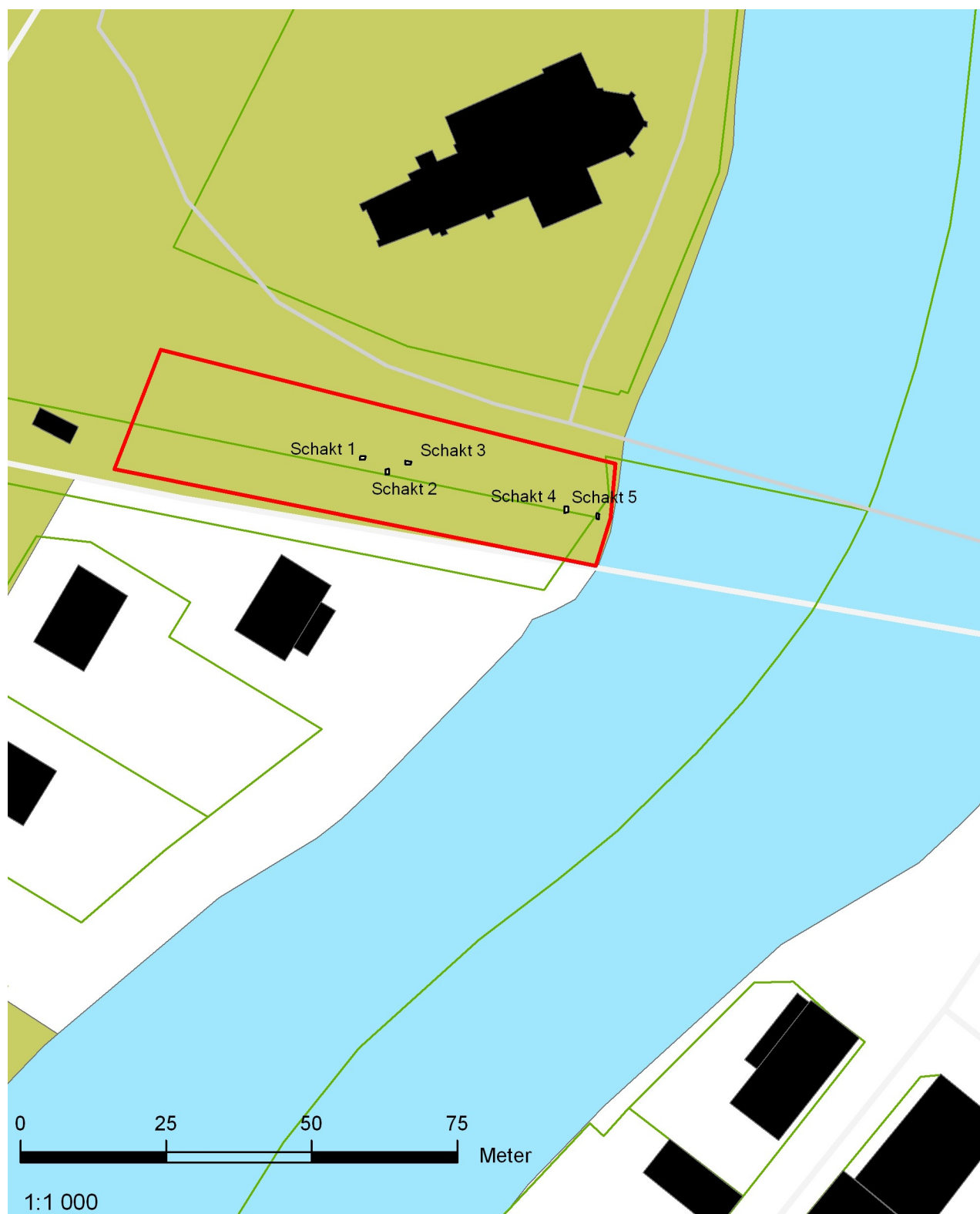
Med anledning av anläggandet/upprustande av Fors kyrkopark, söder om Fors kyrka i Eskilstuna stad har Länsstyrelsen i Södermanland beslutat om en arkeologisk förundersökning i samband med plantering av ett antal träd inom del av fastigheten Fristaden 1:6, som är belägen inom fornlämning Eskilstuna 556:1. Fornlämningen består av stadslager samt plats för bytomt och sträcker sig över ett större område på båda sidor om Eskilstunaån.

Flera undersökningar har tidigare gjorts inom fornlämningen och i närområdet kring Fors kyrka samt inuti denna. Vid undersökningar år 1995 norr om kyrkan åtefanns 56 stycken begravningar samt delar av en idag försvunnen bogårdsmur. Man fann även bebyggelselämningar som tolkades som resterna efter prästgården (Ljung 2005). Övriga undersökningar i Fors kyrkopark har visat på förekomsten av ett övre liggande kulturlager innehållande tegelrester samt ett under det liggande lager innehållande bränd lera (Appelgren 2002). I anslutning till Fors Minipark undersöktes på 1990-talet ett större markområde i samband med byggandet av en ny järnvägsbro. Vid undersökningarna hittades bebyggelselämningar från sex olika faser med dateringar från järnålder fram till efterreformatorisk tid. Områdena syd och sydväst om kyrkan "hyser spridda men delvis även koncentrerade områden av bebyggelselämningar och kulturlager från såväl äldre järnålder, yngre järnålder som medeltid och nyare tid (Ljung 2007:4).

Syfte

Syftet med den arkeologiska förundersökningen var att dokumentera och analysera schaktresultaten samt värdera de kulturlager och/eller anläggningar som eventuellt fanns i de fem trädgroparna.

Förundersökningen skulle också kunna ligga till grund för tillståndsprövning enligt 2 kap 12§ KML.

Figur 2. Schaktplan. Skala 1:1000.

Metod

Den arkeologiska förundersökningen genomfördes i form av en schaktningsövervakning. Samtliga fem schakt/gropar grävdes skiktvis ner till stipulerat djup på 0,4 meter varefter de dokumenterades. Delar av de lager som fanns grävdes för hand i syfte att datera det samma. Schakten mättes in med GPS.

Resultat

Samtliga schakt var 1x0,5 meter och grävdes till ett djup av 0,4 meter.

De tre gropar, schakt 1-3, som tillsammans bildar en bågform på gräsmatten söder om kyrkan, uppvisade samma stratigrafi. Under 0,1 meter grästorv fanns ett 0,3 meter tjockt lager bestående av siltig lera med inslag av tegelbrockor, tegelkross, finskärvt porslin samt glas. Lagret dateras utifrån fyndmaterialet till sent 1800-tal och 1900-tal. Inga fynd tillvaratogs. Möjligen kan jord ha transporterats till platsen i samband med att parken och gräsmattan anlades.

I de två schakt som låg närmast ån återfanns i schakt 4, under 0,1 meter tjock växtlighet, en stenfyllning bestående av sprängsten i storleken 0,2-0,3 meter. Stenen kan ha ingått som fyllning i en stenkista eller ett fundament. Då fyllningen bestod av sprängsten bedömdes den som modern. I schakt 5 återfanns under 0,1 meter tjock växtlighet ett lager av svallad småsten och grus.

Arkeologgruppen bedömer att inget av de fem schakten innehöll fornlämning ner till det djup som grävdes, dock kan det finnas fornlämningar på ett större djup än vad som grävdes vid detta tillfälle.

Utvärdering

Arbetet följde den arbetsplan som skickats med ärendet och träden placerades på de platser som markerats på bifogad karta.

Referenser

- Appelgren, K. 2002. *Kulturlager i Fors kyrkopark, Södermanland, Eskilstuna stad, RAÄ 556, Arkeologisk förundersökning*. Riksantikvarieämbetet, UV Mitt rapport 2002:6.
- Ljung J-Å. 2005. *Från gårdskyrka till sockenkyrka. Sö, Fors sn, Eskilstuna stad, Västermarksgatan, Fors kyrkopark m.fl. Arkeologisk förundersökning*. Riksantikvarieämbetet, UV Mitt rapport 2005:22.
- Ljung, J-Å. 2007. *Parken i kvarteret Forsen 5 och 6, Södermanland, Eskilstuna stad, Fors socken, Kvarteret Forsen 5 och 6. Arkeologisk utredning*. Riksantikvarieämbete, UV Mitt rapport 2007:26.

Administrativa uppgifter

Landskap: Södermanland

Län: Södermanlands län

Kommun: Eskilstuna kommun

Socken: Eskilstuna socken

Fastighet: Fristaden 1:6

Arkeologgruppens diarienummer: Ag2012_20

Länsstyrelsens diarienummer: 431-158-2012

Projektnr: 2012_20

Fornlämningsnr: Eskilstuna 556:1

Projektgrupp:

Annica Ramström

Personal:

Annica Ramström

Undersökningstid: 12-06-26

Exploateringsyta: 5 löpmeter

Undersökt yta: 5 löpmeter

Läge: Ekonomiska kartan, blad 10G 6h

Koordinatsystem: SWEREF 99 TM

Dokumentationshandlingar som förvaras i ATA, RAÄ, Stockholm:

-

Digitalt arkiv:

Digitala data förvaras tillsvidare hos Arkeologgruppen AB.

Fynd:

Inga fynd .

Bilagor

Bilaga 1. Schakttabell

S-nr	Längd/m	Djup/m	Beskrivning	Anläggningar
1	1x0,5	0,4	Under ett 0,1 meter grästorv fanns ett 0,3 meter tjockt lager bestående av siltig lera med inslag av tegelbrockor, tegelkross, finskärvt porslin samt glas.	-
2	1x0,5	0,4	Under ett 0,1 meter grästorv fanns ett 0,3 meter tjockt lager bestående av siltig lera med inslag av tegelbrockor, tegelkross, finskärvt porslin samt glas.	-
3	1x0,5	0,4	Under ett 0,1 meter grästorv fanns ett 0,3 meter tjockt lager bestående av siltig lera med inslag av tegelbrockor, tegelkross, finskärvt porslin samt glas.	-
4	1x0,5	0,4	Under ett 0,1 meter tjockt lager av växtlighet fanns ett lager med sprängsten i storleken 0,2-0,3 meter.	Stenkista ?
5	1x0,5	0,4	Under ett 0,15 meter tjockt lager växtlighet fanns ett lager med svallat grus och svallad småsten.	-